

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ Н. Непадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцака.

№ 74.

С М Р Т Ъ.

Све е мое — све! и плодъ и семе.
 Безкрайна е сила власть моя!
 Покор' ми се и ты сѣдо време
 Я самъ права, владарка твоя.

Све е мое: ерѣ я надъ свимъ владамъ;
 Што с' годъ роди то и изумре,
 Све я мојомъ снажномъ мишцомъ свладамъ
 Све у гробма моимъ изтруне.

Гдѣ су т' слѣдства неуморны труда
 Вѣковѣчна гдѣ л' су ти дѣла?
 Сва сѣяна твоя и безъ суда
 У жетвама я самъ пожнѣла.

Гдѣ е Римъ твой? Гдѣ-л' су ти државе
 Гдѣ ли круне многий царева?
 Смождише ий руке ми кржаве,
 На садъ труну у дну гробова.

Све е мое! — све! — и плодъ и семе
 Све признае велю ми славу
 Покори се и ты сѣдо време
 Пригни к' земли горду ти главу!

ФНГ.

СОКРОВИШТЕ МОРСКОГЪ РАЗБОЙНИКА.

(продужено.)

Почемъ е болестникъ у Каити лежао, а моя е собо оной женской и нѣной робиньи уступлѣна была, то е мени мѣсто за спаванѣ определено было изванѣ каите, одъ кое ме е само танкѣи еданѣ дуварѣ разставляю. Нисамъ дуго спавао, надъ ме стенианѣ и вченѣ оногъ ранѣногъ пробуди. Якѣи боль опеть се повратѣо быо, и садъ измежу стенианя нѣговогъ чуемъ и плачный гласъ кѣери нѣгове, коя га е тѣшила, и надежду му уливала, кою, као што е нѣно ечанѣ свѣдочило и сама нѣ имала. Покадшто га е опсминяо духовникъ на исповестъ, и по некомъ времену рекне болестникъ кѣери своіой: „Отацъ дуовникъ има право, Изабелло! време пролази брзо, а я опажамъ да ћу скоро на истину ићи. Но пре нег' душу пустимъ, радъ самъ нешто одкрити кое ће ме успокоити. Радъ самъ ти ипакъ кога на свету оставити кои ће

се тебе, у твоѣмъ сиротномъ станю примити и бранити те. Ахъ, кѣи Диега ди Монталда мора се у тако жалостномъ станю налазити! иди дакле дѣте мое и остави ме неко време са отцемъ духовникомъ самогъ!“ Она нѣ могла ни рѣчи рећи већ се даде тихо одвести у мою собу, гдѣ е нѣна робиня была. „Слушайте ме садъ“ проговори умираюћий: „докъ јоштъ снаге к' говору имамъ. Вы сте ме у Куби само као трговца познавали; ал' то я нисамъ быо увѣкъ. Я самъ родомъ изъ Каталоніе и сынъ самъ некогъ старогъ благородногъ племена. Размаженъ родительима, быо самъ дивльи, необузданный младѣиъ, коме е за изпуненѣ желъ нѣгове, све дозвољно было. Едно вече завадимъ се я у игри са еднимъ младимъ благородникомъ одъ знатне и пуне уплива и важности породице: съ мѣста дође до двобоя, и я самъ быо тако несрећанъ те га убѣемъ. Морао самъ дакле бѣжати: преобученъ доспѣмъ срећно у Барселону, и одма одемъ на еданѣ већ спреманъ бродъ, кои е намѣравао у Терну Фирму пловити. Пловећи нападну насъ морски разбойницы, и почемъ ми се несташный животъ людѣи овы допадне, а и мое ме е сиромаштво на то приморавало, то се я съ нѣима сдружимъ. Много месецы пратила насъ е срећа: многе богате плачке задобѣмо, докъ се наше сокровиште у готовомъ новцу тако умножи, да напоследку межу собомъ заключимо, да исто гдѣгодъ закопамо, пакъ, по повратку нашемъ съ друге пловидбе, измежу себе поделимо. Тако и учинимо. — Но у другой нашей пловидби срећа насъ остави. При едной морской тишини, нападну на насъ стражарске лаће приморски вароши, и сви буду зароблѣни, само я са јоштъ двоцомъ побегнемо на чамцу, и доспѣмо срећно на островъ Кубу, гдѣ оба моя друга збогъ добивени рана умру. Я се затимъ преселимъ у варошь Сев-Жан-Бонависта, гдѣ се и смѣстимъ и ожевимъ, и као трговацъ брзо се обогатимъ. Ал' срећа моя нѣ дуга была. Жена ми умре, и по смрти своіой остави ми ту едну кѣерь. То мѣсто могъ изгублѣногъ блаженства омрзне ми, и чезня ме обузме за моимъ драгимъ отечествомъ. Сво мое богатство учинимъ дакле у новацъ, и садъ самъ ето быо пошao да оно сокровиште дигнемъ, когъ самъ я самъ наслѣдникъ остао, пакъ затимъ да идемъ у Шпанію. Али, ахъ никадъ выше нећу я видити зелене обале и брда Каталоніе! Све мое желъ и чезнѣ садъ се само кѣери мое тичу. О обећайте ми да ћете е бранити, пакъ половина оногъ сокровишта вама е!“ — „Земна блага“ од-

www.nlb.bg

говори духовникъ, "немаю мѣни нѣтъ оныи кѣтъ се же-
 животу нѣсто. Затимъ се опетъ цѣло забвѣ у нѣтно ед-
 нѣ нѣтъ привременимъ овимъ свѣтомъ узриваваю. Изъ
 но и заше, на нѣге мѣ се веже по едина тежка стварь,
 како бы пре потону. Оно по нѣни застави се опетъ
 пакъ кѣтъ самъ и исту лобавъ дивльимъ вѣнчаницыма по-
 лаба наша. Людство лабе са горѣнѣмъ вѣнчанимъ све-
 стѣо, зашто бы е оубрако еднѣ нѣри наше свете цр-
 кве? Н се даке примамъ ваше понудѣ у нѣе нашелъ
 чина, и заклинѣтъ се овимъ свѣтимъ знакомъ, да дѣ се
 трѣтити, да вамъ жель вѣше по моме могуцству испу-
 нить!" — "Доста, доста!" проговори Монталдо, "в самъ
 заповѣдѣтъ! — Мѣду онымъ дивльимъ и цустимъ остро-
 вѣну даску, съ окрѣнутимъ нѣтама къ мору. Молтва се
 и опело очита и послѣдѣтъ: "упокой боже раба твоего!"
 "вѣчная память!" оупон духовникъ, едѣтъ тогъ бѣде
 забачень и тѣло се брзо епусти у море; — тѣла се
 пенушеи раздѣле око патѣнѣлѣтъ тѣла, и мѣ, на обити
 малу у море узакъ, стон еано старо готово суво ванѣл-
 ско арво, кое само юшѣтъ едну едну грану има. У ве-
 истомъ мѣсту гѣ е тѣло Шпанца еспитѣно, аруго но
 тѣ у очн светолъ вѣкова, Месецъ нѣ пунѣ на западу ста-
 ати. Двадесетъ минута после поночи дѣнѣ се онъ на
 навѣншу висину, и онда нѣ ебѣка арвѣта управо на во-
 стокъ се окрѣвѣти. Причѣкайте дѣтъ се ебѣка оу пра-
 не узѣнѣчи са ебѣкомъ самогъ стабѣа, и едну ебѣну са-
 чине, пакъ управо на краю ебѣке, десетъ стѣла у зе-
 са висина е неурѣдно на главѣ а десна рука нѣрова, у-
 круѣна и воумъ людина чинѣла се такобѣ да намъ пре-
 ти. Кѣтъ се изъ ирвогъ ужаса пренемъ ечѣнамъ Ива-
 бѣгу за дѣку и повѣстѣтъ е, да бы тимъ прѣупрѣдѣю,
 да она то тѣло невидѣи, кѣтъ бѣнгу насъ чѣмъ нѣме оу
 момѣка гѣ рѣкѣше, да су примѣтили, да е то тѣло у-
 бѣнѣтъ вѣнова Темеля. Капетанъ нѣе га бѣло изпра по-
 знао, а дѣ кѣтъ едѣтъ напросно чѣе то нѣе, онъ се ужас-
 нѣтъ трѣне и неопѣне викине: "То е лажь; то е ерѣвна
 лажь; ко се смѣ ухѣдѣти да каже, да е онъ убѣнѣтъ? Онъ
 е пре неколико дана пѣо съ брѣта. А дѣ му само недаѣте
 горе се попетѣ; за бѣта недаѣте да се на раду поине,
 нѣче нѣко да га задѣжи? Заръ га нѣе нѣко да отурѣ?
 корманъ наѣсно!" Проѣре се на норманѣша, но овѣи е
 бѣо свое мѣсто оставѣо, зато онъ самъ отря тамѣ, а
 са промовитимъ гласомъ нѣда неке заповѣсти, кое се оу-
 ма и испунѣ, и за неколико минута проиу лаба наша по-
 редѣ онѣтъ мртвогъ тѣла. (продѣжѣте се.)

ПОЛРЪВНИ.

— У еднѣй старѣй книзи монастыра Шлохѣйма
 нашѣо се записано: да царъ Ото IV. после свое пропа-
 сти у Кернъ еклоно се да живѣи, но кѣтъ се тако много за-
 дѣжѣо, да нѣе имаю ни половину дѣла платити, онда из-
 прати онъ царѣну да нѣе у Ахенъ поуѣтѣ нѣговоромъ да
 мало шетѣтъ ради путѣе, а онъ после вратѣлѣтъ времена
 са своимъ едѣлама и писма нѣаѣе изъ вѣроши поуѣтѣ из-
 говоромъ да нѣе у лѣтъ, и вѣше се нѣе ни вратѣо. И
 тако се ослѣдѣо цѣла дѣла.

— Риде *Carbare* имаю свое нѣме оуѣтѣ *Carpinie* (Сар-
 даня), гѣтъ се на обѣама вѣтаю. Оне обѣчно стѣе на
 дѣну мора, и ридари кон лѣве *Carbare*, нарѣже нѣбу ва-
 тре, и томъ свѣтлѣстѣу нѣмаме и. Свѣколъ тѣвѣолъ ло-
 вае по томъ лѣво, аи пошто имъ нѣаѣре црѣва нѣва.
 У де и лѣаву оубѣну, кон рѣваръ вѣкуе нѣма.

животу нѣсто. Затимъ се опетъ цѣло забвѣ у нѣтно ед-
 нѣ нѣтъ привременимъ овимъ свѣтомъ узриваваю. Изъ
 но и заше, на нѣге мѣ се веже по едина тежка стварь,
 како бы пре потону. Оно по нѣни застави се опетъ
 пакъ кѣтъ самъ и исту лобавъ дивльимъ вѣнчаницыма по-
 лаба наша. Людство лабе са горѣнѣмъ вѣнчанимъ све-
 стѣо, зашто бы е оубрако еднѣ нѣри наше свете цр-
 кве? Н се даке примамъ ваше понудѣ у нѣе нашелъ
 чина, и заклинѣтъ се овимъ свѣтимъ знакомъ, да дѣ се
 трѣтити, да вамъ жель вѣше по моме могуцству испу-
 нить!" — "Доста, доста!" проговори Монталдо, "в самъ
 заповѣдѣтъ! — Мѣду онымъ дивльимъ и цустимъ остро-
 вѣну даску, съ окрѣнутимъ нѣтама къ мору. Молтва се
 и опело очита и послѣдѣтъ: "упокой боже раба твоего!"
 "вѣчная память!" оупон духовникъ, едѣтъ тогъ бѣде
 забачень и тѣло се брзо епусти у море; — тѣла се
 пенушеи раздѣле око патѣнѣлѣтъ тѣла, и мѣ, на обити
 малу у море узакъ, стон еано старо готово суво ванѣл-
 ско арво, кое само юшѣтъ едну едну грану има. У ве-
 истомъ мѣсту гѣ е тѣло Шпанца еспитѣно, аруго но
 тѣ у очн светолъ вѣкова, Месецъ нѣ пунѣ на западу ста-
 ати. Двадесетъ минута после поночи дѣнѣ се онъ на
 навѣншу висину, и онда нѣ ебѣка арвѣта управо на во-
 стокъ се окрѣвѣти. Причѣкайте дѣтъ се ебѣка оу пра-
 не узѣнѣчи са ебѣкомъ самогъ стабѣа, и едну ебѣну са-
 чине, пакъ управо на краю ебѣке, десетъ стѣла у зе-
 са висина е неурѣдно на главѣ а десна рука нѣрова, у-
 круѣна и воумъ людина чинѣла се такобѣ да намъ пре-
 ти. Кѣтъ се изъ ирвогъ ужаса пренемъ ечѣнамъ Ива-
 бѣгу за дѣку и повѣстѣтъ е, да бы тимъ прѣупрѣдѣю,
 да она то тѣло невидѣи, кѣтъ бѣнгу насъ чѣмъ нѣме оу
 момѣка гѣ рѣкѣше, да су примѣтили, да е то тѣло у-
 бѣнѣтъ вѣнова Темеля. Капетанъ нѣе га бѣло изпра по-
 знао, а дѣ кѣтъ едѣтъ напросно чѣе то нѣе, онъ се ужас-
 нѣтъ трѣне и неопѣне викине: "То е лажь; то е ерѣвна
 лажь; ко се смѣ ухѣдѣти да каже, да е онъ убѣнѣтъ? Онъ
 е пре неколико дана пѣо съ брѣта. А дѣ му само недаѣте
 горе се попетѣ; за бѣта недаѣте да се на раду поине,
 нѣче нѣко да га задѣжи? Заръ га нѣе нѣко да отурѣ?
 корманъ наѣсно!" Проѣре се на норманѣша, но овѣи е
 бѣо свое мѣсто оставѣо, зато онъ самъ отря тамѣ, а
 са промовитимъ гласомъ нѣда неке заповѣсти, кое се оу-
 ма и испунѣ, и за неколико минута проиу лаба наша по-
 редѣ онѣтъ мртвогъ тѣла. (продѣжѣте се.)

Каѣтъ опетъ лѣге ебѣмъ и у каѣту уѣдемъ, наѣдемъ
 богѣнѣка онѣтъ мртѣа, а нѣвоу нѣеръ у несвѣстѣици,
 дѣкъ е прѣа она робинѣ мѣлѣтъ дѣрѣла се и као бѣ-
 сна урѣага. Духовникъ е бѣо сѣсвѣтъ се у моливу за-
 дѣю; нехѣвши га даке узѣмѣрѣвати, дѣнемъ оне-
 свѣшѣну уѣвоуку и оубесѣтъ е у нѣну собу. Нѣно е
 стѣнѣ страшно бѣо, и темъ прѣтъ зору, кѣтъ юѣ сузе
 тѣлу оакишавѣти почѣу, усѣдѣмъ се в оставити е и не-
 ти е нѣне робинѣ прѣвати. Сѣдѣлѣлѣтъ дана сѣвъ се
 товаръ онѣ лабе на нашѣ брѣтъ пренесе. Мѣлѣтъ као
 да е капетанъ бѣо сѣсвѣтъ забѣравѣо нѣждѣностъ брѣе
 пѣонѣдѣе. Нѣрѣстѣано е бѣо пѣнѣтъ, а вино и раѣи, кое
 е съ лабе онѣ дѣнѣшено, сѣтъ е капетанъ нѣвѣвѣликоушѣ-
 нѣе мѣду своимъ люта раздѣаю, а съ овѣма е капетанъ
 сѣсвѣтъ общѣе нѣзѣдѣнѣчки поѣео живѣти; нѣта вѣше, сѣа
 она горѣностъ и заповѣдѣнѣчко поступѣнѣтъ, кое га е дѣо сѣтъ
 каракѣтеризирѣао, сѣтъ е оуѣтѣ еднѣномъ, сѣсвѣтъ нѣзѣаю.
 Мѣлѣтъ смѣо еспремаи се да тѣло умрѣлѣтъ Шпанца са-
 даня, гѣтъ се на обѣама вѣтаю. Оне обѣчно стѣе на
 дѣну мора, и ридари кон лѣве *Carbare*, нарѣже нѣбу ва-
 тре, и томъ свѣтлѣстѣу нѣмаме и. Свѣколъ тѣвѣолъ ло-
 вае по томъ лѣво, аи пошто имъ нѣаѣре црѣва нѣва.
 У де и лѣаву оубѣну, кон рѣваръ вѣкуе нѣма.

Бданъ баштованъ, никако лакше и сигурније не могао одтерати гусенице са дрва, него кадъ е утукао ситно кречъ, и са ономъ пращиномъ посуо гране дрвета. Одма све гусенице оставе дрво.

М Р В И Ц Е.

— Селянинъ еданъ терао е магарца свога крозь престолно место, а будући е магарацъ, кога е тежакъ товаръ отешћавао, врло полако ишао, то га е селянинъ чешће съ кампиомъ опомяно, да се жури. На овај поступакъ селяниновъ сожале се неки туда прошавши дворјани, па га опомену, да са сиротимъ тымъ скотомъ тако немилосрдно непоступа. Селянинъ саслушавши то тако счепа шеширь съ главе свое, клекне предъ магарца и овако га почне молити: Опростите ми, милостивый господинъ магарче! што самъ я съ вами тако строго поступао — я доиста знао нисамъ, да вы имате пріятели и покровителя и у самомъ двору гдѣ ий мы селяцы немамо.

— Мађару едномъ, кой е одъ жучне грознице тешко боловао и кога е Немацъ лѣкаръ лечіо, захте се, да му е да еде кисела купуса са сланиномъ, па запыта лѣкара за советъ. Лѣкаръ по знацыма болести судіо е, да е болестъ опасна, па му сло то забрани и оде. Но Мађаръ што намери, то и учини. Да дозвати свога пріятели едного и замоли га, да му любовь учини, и да за нѣга кисела купуса съ сланиномъ скувати даде. Болестнику се сло ово тако ослади, да е онъ подобру порцію одъ истогъ пово. После неколико сатій посѣти га лѣкаръ, нађе да се болестъ сасвимъ на болѣ окренула и у зачуђеню свое рекне: Не бы самъ мысліо, да бы васъ живою затекао. Болестникъ одговори: Помогао ми е кисео купусъ са сланиномъ. Шта — запыта лѣкаръ у препашћено — купуса сте сли, па вамъ е таки болѣ было? Добро дакле! Лѣкаръ таки оде кући и исподъ медциньски примѣчанія свои стави и ову забележку: „За овај и овај родъ жучне грознице добро е болестнику препоручити кисела купуса са сланиномъ — за чудо проузрокуе промену.“ После неколико мѣсецы лечіо е лѣкаръ одъ жучне грознице многе болестнике на овај начинъ, али на жалость нѣгову, сви су му ови помрли. Зато исподъ гореречене примѣтбе дода и ове речи: „Овай е лекъ само за мађаре.“

М А Л И Н Е.

(Совѣти Исократа сину своеъ пріятели Димонику.)

Упражнявай се тѣломъ, но не сбогъ тога, да поставишъ одвећъ якъ, но само да будешъ здравъ.

Сматрай свагда да неваля оно ни говорити што неваля творити.

Наилѣпше е украшенѣ младића: стедъ, правдолюбіе и цѣломудріе. Ове три добродѣтели треба да обучаю душу свакогъ младића.

Ако си науколюбивъ, труди се, постаћешъ ученъ човекъ.

Бой се Бога. почитуй родителя, повинуй се законима, и буди скроманъ справъ твои пріятели.

Немой опорочавати ничію несрећу, ерѣ е судбина общита, а будућность е свима неизвѣстна.

Добримъ людма чини добро, ерѣ е то драгоценно благо кадъ ти добаръ добро дугуе.

З А Ч И Н Ц И.

Ни еданъ данъ несване докъ петао незапѣва.

Ко се много лечи мало живи.

Лако е рећи слепъ, ал' тежко е наћи лекъ.

Бданъ давъ може однети што читава година немуже донети.

Тежко ономъ коме пре данъ у кућу дође него хлѣбъ.

Ко радо чини трампу (промену) тай има склоность къ превари.

Ко све потроши пре смрти, тай пише найточнии тестаментъ.

Ћаво найрадје обитава у великимъ кућама.

На хиляду оны кои одъ пића умру, умире само еданъ одъ жећи.

З А Г О Н Е Т К Е.

Ко може вазданъ путовати а да се немакне изъ свое куће?

Свакій ме жели, али ко ме има, дао бы цело иманѣ кадъ бы могао учинити да ме нема.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Оно што е за ову годину дана у Криму учинѣно, превазилази готово понятіе човека кое е до сада о боевима имао. Сви прошли вѣкови нека ѣте са своимъ биткама и триумфима, стара исторія нека затвори свое листове, у нѣојзи читатель данашнѣгъ времена налази выше чудеса. Лаврови вѣнци грчки и римски юнака, само су се до почетка нашегъ вѣка у пуној овојој слави могли зеленити; нѣново пакъ отечестволюбіе и характеръ остае за образацъ може быти целой будућности. У свему другомъ нашъ е вѣкъ надвисіо све вѣкове, и у свему надвисіо е прошлостъ. Докле е Европа успѣла у наукама, радности и прочимъ вѣштинама, показала е и пофалила се целомъ свету и целой будућности на светскомъ излогу у Лондону (1851. год.) а колико е напредовала у военнимъ вѣштинама, у честолюбію и храбрости, показала е и показуе единако у Криму. То е излогъ ратны предмета и боева одъ сваке струке, то е найодабранимъ войскама испытъ, по коме ий читавъ светъ класифицира. Све воене пробы, славе, и патнѣ издржали су руски и союзнички војници у Криму. Гладъ, колера, врућина, зима, жећъ и све проче незгоде прешле су преко нѣнове главе. Нема примѣра у Исторіи кой бы се могао са овимъ догађајима у Криму сравнити. Нема на свѣту нигдѣ едного мѣ-

ста, гдѣ е толико нови мужи гробова за тако кратко време изникло, као у Криму. Ни една депеша, ни едне новине неусуђую се да изреку пресуду која се войска съ већомъ храбростѣ тукла. Свака битка, свака побѣда, ма на чюй страни была неотвара врата миру, него јошть већма раздражуе ове велике европске силе, кое су се овако снажно у коштацъ уватиле. Толике хиляде люди изгинуло е, толики милиони потрошени су, и јошть никаква свршетка. Текъ сада после освоєня южне стране Севастополя можда ће рать само брже ићи своимъ путемъ. Овај последњи догађај учиниће несаме велике промене у ратнымъ него и у дипломатичнымъ плановима. Види ћемо многе државе кое ће цару Наполеону честитати заузеће развалина Севастопольски, али нећемо видети ни едну, која ће тако одма прећи јавно на страну саюзника. Свакъ зна да се у рату губи и добія, свакъ зна да Русија одъ почетка овогъ рата непрестано нове войске регрутира. На свакомъ мѣсту гдѣ е потребно, стои довольно руске войске. Поредъ црногъ мора, одъ Перекопа до Одесе, и одатле до ушћа Дунава, и поредъ Прута, стои одморна велика руска войска готова да се туче. Знамо да у почетку овога рата јоште било е у Кавказу 100 хил. войника, кои јоште ни едне пушке нису избацили на саюзнике. Главну силу пакъ налазимо у Подолин, Волхини и у Польској до Нѣмна. По томъ войска која провинцие на источномъ мору заклани. Войска која се у Ази и Криму туче. Дакле поредъ свега тога што е овај рать већъ пола милиона люди прогутао, невидимо ни едну страну да е почела малаксавати. Русија е јошть 1853. год. пре свега новогъ регрутирания имала 1,212,453 войника кои су подъ оружјемъ были и плату войничку прѣмали. Русија познавајући изворе свога богатства, и мложину свогъ войника стрпљливо пушта нека иде полагаю рать своимъ путемъ. Русију ние могла пропасть Москве у очаянїе довести, и то овда кадъ е не четири него 24 народа ишло противу нѣ. И онда, кадъ е Наполеонъ гледао изъ Кремла како Москва гори, рекао е царъ рускїй, да ће пре одсећи свою руку, него што ће подписати штетанъ и сраманъ уговоръ за Русију. Кадъ се свега тога човекъ опомене видиће да ће губитакъ црноморске флоте Русију само већемъ спреманю и живљемъ рату раздражити, и да е никако неће уплаћити. Мали люди и мали народи, найманьомъ несрећомъ постаю малодушни. Велике люде и велике народе, несреће подижу на све већїй степенъ. Русија не бы сада зацело была у Европи овако важећа, страшна и снажна, да ние имала оне за себе најнесрећїне и најопаснїе године. (1812.) Да ние Москва изгорела, не бы Петербургъ доцнїе онако важанъ упливъ у свима дѣлима Европе имао. Истиня Руси налазе у Криму ону исту стару французску храбростъ, али и французски генерали еа развалина Севастополя признаю и похваляю руско непонятно издржанїе, пожертвованїе и юнацтво.

— Као што Енглески листови јавляю: Лордъ Кларендонъ представїо е у Лондону, у парламенту, да е одъ почетка овогъ рата погинуло: Турака — 130 хил. Француза — 70 хил. Енглеза 28 хил. Пивмонтега 1300. Руса 240 хил. Аустријанаца 23 хил. (?) свега дакле 496.300 люди. При томъ да е подрошила Енглеска до сада 600 милиона фор. сребра, а Француска 1500 милиона франки.

— По најновїой штатистикѣ, Француска има 36.353 обштинне, 14 милиона люди кои се са земљдѣлїемъ занимаю; преко 2 милиона, кои се са наукама, и вѣштїнама занимаю или

одъ прихода живе. Брой служеће класе износи на 906.660 душа. Цѣла површина французске земљѣ доноси прихода годишнїгъ хиляду милиона франки. У целой Француској има 217,046, просјака и скитница, 71.113 болестны по шпитальнїма. 339,902 особе, за кое се незна одъ куда живе. У Француској далѣ има: 73, 975 Еврея, 100 хил. Лутерана, и 34,931030 Католика. У целой французској има: 26,512 особа, кои су и глуви и немн; 37,622 слепы; 75063, има кои су на едно око хорави: 9077 особа съ едномъ рукомъ.

— Последня извѣстїя о мртвымъ и ранѣнымъ при юришу и биткѣ 27. Авг. нејавляю ништа извѣстногъ. Новине дакле ставляю одъ прилаке, да е Француза погинуло 20 хиляда а Енглеза 7500. — Енглеске новине дотерале су брой мртви на обе стране до 30 хил. Люди пакъ кои су вѣшти военомъ знаню пишу да е могло при томе ужасномъ бою на обадве стране и 50 хиляда люди пасти. Правый брой неможемо може быти нигда ни чути.

— у Цариграду рѣшено е да треба по целомъ турскомъ царству градити гвоздене путове. Путь изъ Цариграда у Београдъ увидило се да е најважнїи и по томе најпре ће се и почети правити.

— Депеша княза Горчакова одъ 30. Авг. нема ништа новогъ, осчмъ само то явля, да е заробљено 18 саюзнички офицера и 169 войника; и каже, да су сви руски ранѣници прѣшени на сѣверну страну; и изъ чега бы се могло видети, да до тогъ дана саюзници нису заузели южну страну Севастополя

— Неке новине јавиле су да е царъ аустријскїй честитао побѣду на Севастополю цару Наполеону, али ни едне званичне новине нису то јоште саобштили.

— Бечке новине јавляю да у Бечу колера непрестано све яча бива. Свакїй данъ разболе се 100. до 120. а умре 50. до 60. особа. До садъ е било само пре предградїяма, али садъ по већој части само по самомъ граду бесни.

— Изъ Париза пишу: да е при псолѣдномъ юришу 15. хил. саюзника кое ранѣны кое мртви, было, међу коима е 13 генерала.

— Французи да бы већма увеличали свое торжество и веселѣ, водили су крозъ париске улице 400 заробљени Руса, онај данъ, кадъ су чули да е пола Севастополя узето. Но на выше места были су ти заробљени заустављени, и чапѣни и напоени.

— Изъ Одесе јавляю: да у Криму, нарочито између Балаклаве и Бакчи-Серая, кваре Руси све купрїе и путове, пале и руше сва зданїя гдѣ бы се могли саюзници утврдити и зимовати; и по томе види се, да се Руси надаю да ће саюзници желити да продру далѣ у Кримъ. Жители Крима, особито немачки населѣнїци, са свимъ су Русима наклонѣни и са свимъ могућимъ притичу руской войсцы у помоћ.

— Пеласїе изъ Крима явля да између 4500 ранѣны войника има 140 офицера. Брой мртви јоште ние означїо. — Ни една депеша јоште нејавля, да су саюзници ушли у остављене на южной страни руске тврдинѣ; исто тако Горчаковъ ни у едномъ извѣстїю нејавля о рускимъ лађама, есу-ли сасвимъ упропанѣне.

Течай новаца: среб. 114; дук. 5 фор. 27½ кр. банкн.